



**PANE,
NAUČ NÁS
MODLIT SE**

O modlitbě OTČENÁŠ s papežem Františkem

Skripta pro společenství rodin a seniorů

*Podkladem pro materiály se staly katecheze,
které věnoval papež František modlitbě Otčenáš.*

Katecheze pronesl v době od 5. prosince 2018 do 5. června 2019.

Čerpali jsme z překladů zveřejněných na radiovaticana.cz.

Vydalo Centrum pro rodinný život Olomouc

Zpracovala: Marcela Řezníčková a kolektiv CPRŽ Olomouc

Korektura: Miroslava Kordíková a Jitka Štěpánková

Grafická úprava: Ondřej Morcinek

Určeno pro vnitřní potřebu. Neprodejné.

Obsah

Praktické instrukce k využití materiálu	3
Doporučený úvod k tématu modlitby Otčenáš od papeže Františka	4
Abba, Otče náš, jenž jsi na nebesích (1. setkání)	7
Posvět se jméno tvé, přijď království tvé (2. setkání)	11
Bud' vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi (3. setkání)	15
Chléb náš vezdejší dej nám dnes (4. setkání)	19
Odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům (5. setkání)	22
Neuveď nás v pokušení, ale zbav nás od zlého (6. setkání)	27
Multižánrové přídávky k zamyšlení nad modlitbou Otčenáš	32

„Modlitba tedy není nějaký tišící prostředek na zmírnění životních úzkostí anebo takováto modlitba na každý pád není křesťanská. Modlitba spíše každého z nás činí zodpovědným. Jasně to zjišťujeme na modlitbě Otčenáš, kterou Ježíš naučil svoje učedníky.“

František 21. 10. 2020

Praktické instrukce k využití materiálu

Tato skripta obsahují materiál pro šest setkání tak, aby vám vyšla od ledna do června.

V tomto cyklu najdete promluvy papeže Františka k modlitbě Otčenáš. Osobně nás velmi zasáhly svou vroucností, přirozenou naléhavostí a hloubkou zároveň. Došli jsme k tomu, že při úpravě do spisovnější verze by mohl tento projev ztratit právě tyto přednosti a proto vám text předkládáme jen s minimální úpravou. Jednotlivá zamyšlení jsou o něco delší, než bylo v minulých letech, ale právě osobitost papežova projevu vám usnadní texty číst. Věříme, že pro vás nebude jejich větší rozsah překážkou. Snad se vás jeho slova dotknou, budou vám blízká a díky tomu omluvíte i určitou „neučesanost textu“.

Jak se skripty zacházet, jak je užívat, bude na každém společenství či jednotlivci. Záleží na tom, co vám bude nejlépe sedět a co bude vyhovovat podmínkám společenství (časovým možnostem, otevřenosti, jaká ve společenství panuje apod.). Je na vás, jestli si budete číst společně text na společenství nebo si jej přečtete předem a na společenství se už podělíte o to, čím vás daná kapitola oslovila a proč. Bude záležet i na vašich potřebách, které z otázek k inspiraci a zamyšlení použijete pro osobní reflexi nebo dialog v manželském páru, a které vás naopak budou inspirovat pro společné sdílení se ve společenství. Stejně to bude i se závěrečnou modlitbou - tu volte podle vašich zvyklostí, co je vám bližší. Jestli to bude již formulovaná modlitba, která je v závěru jednotlivých textů, nebo si raději vyberete modlitbu vlastními slovy, která bude inspirována podněty k zamyšlení či současnou vaší situací, nebo si uděláte vlastní originální kombinaci nabízeného, případně ještě doplněnou vašim vlastním modlitebním prvkem (písní, desátkem, růžencem), je na každém společenství či uživateli.

Na závěr skript najdete i stránku s odkazy na různá hudební a klipová ztvárnění modlitby Otčenáš. Pokud vám to technické možnosti dovolí, můžete tím oživit setkání vašeho společenství, nebo si můžete každý sám, podle chuti poslechnout, jak tato modlitba inspirovala různé hudebníky.

Přes prázdniny se společenství většinou nesetkávají, proto další skripta s podklady pro deset setkání chystáme na školní rok 2021/22. Námětem bude Desatero.

Doporučený úvod k tématu modlitby

Otčenáš od papeže Františka

V evangeliích čteme, že mnoho lidí se na Ježíše naléhavě obracelo s prosbou, aby je naučil modlit se. *Ježíš se modlil intenzivně na veřejnosti, v rámci liturgie sdílené se svým lidem, ale vyhledával rovněž usebranost stranou světského ruchu, na místech, jež mu umožňovala pohroužit se do tajemství své duše.*

Ježíš se modlil jako každý člověk na světě. Jeho způsob modlitby však obsahoval také mysterium, tajemství. To neuniklo očím učedníků a prosí jednoduchou a bezprostřední prosbou: »Pane, nauč nás modlit se«¹. Ježíš neodmítá, nežárí na svoji důvěrnost s Otcem. Vždyť právě proto přišel, aby nás uvedl do vztahu k Otci. A tak se stává učitelem modlitby svých učedníků stejně, jako jím chce být určitě také pro nás všechny. Také my bychom měli říkat: »Pane, nauč mne modlit se.« Třebaže se modlíme možná již dlouhé roky, musíme se učit neustále.

Modlitba Otčenáš má svoje kořeny v konkrétní lidské realitě. Prosíme v ní například o chléb, vezdejší chléb, což je prostá, leč podstatná prosba, jež říká, že víra není „dekorativní“ otázkou, která je odtržená od života a přichází ke slovu teprve, jsou-li uspokojeny všechny ostatní potřeby. Modlitba, kterou nás učí Ježíš, nezačíná v lidském životě, až když je plný žaludek. Je všude, kde je člověk, kterýkoli člověk, jenž hladoví, pláče, zápolí, trpí a ptá se „proč“. Modlitbou Ježíš nechce uspat naše lidství. Nechce, abychom potlačovali otázky a přání a učili se všechno snášet. Chce naopak, aby každé utrpení a každý neklid byl vztažen k nebi a stal se dialogem.

Ježíš vkládá do úst svých učedníků krátkou a smělou modlitbu, tvořenou sedmi prosbami. V Bibli tento počet není náhodný, naznačuje plnost. Říkám smělou, poněvadž, kdyby ji nenapověděl Kristus, pravděpodobně by se nikdo z nás, ba ani ten nejslavnější teolog, neodvážil prosit Boha tímto způsobem.

Ježíš svoje učedníky vybízí, aby se přiblížili a obrátili s důvěrou k Bohu několika prosbami, týkajícími se nejprve Jeho, a potom nás. Ježíš neučí formulím, jimiž se Pánu zavděčit, nýbrž prosbám, a boří bariéry podrobení a strachu. Neříká, abychom se k Bohu obraceli oslovením: „Všemohoucí“, „Nejvyšší“, „Ty, jenž jsi nad nás povznesen, zatímco já jsem ubožák“. Říká jednoduše „Otče“, ve vší prostotě, jako se děti obrazejí k tatínkovi. Oslovení „Otče“ je výrazem důvěrnosti a synovské důvěry. Bůh je Otec, který k nám chová nezměrný soucit. Chce, aby k Němu jeho děti mluvily přímo bez obav a oslovovaly Jej „Otče“; anebo se k Němu obracely vtěžkostech slovy: »Pane, co jsi mi to učinil?« Můžeme Mu proto vypovědět

¹ Lk 11,1

všechno, včetně toho, co v našem životě zůstává znetvořené a nepochopitelné. On nám slíbil, že bude s námi navždy, až do posledního dne, který strávíme na této zemi.

Křesťan neusiluje o to, aby byl lepší než druzí, dovede hřešit jako všichni. Křesťan je člověkem, který stanul před novým hořícím keřem, Božím zjevením, které nepřináší hádanku nevyslovitelného jména. Naopak požaduje od svých dětí, aby jej vzývaly jménem „Otče“. Chce, aby se nechaly se obnovit Jeho mocí a odrážely paprsek Jeho dobroty na tento svět, který tak prahne po dobru a tolik očekává dobré zprávy.

Je krásné, že náš Bůh nepotřebuje oběti, aby byla získána Jeho přízeň! Náš Bůh nepotřebuje nic. Pouze nás žádá mít s Ním otevřen komunikační kanál, abychom stále objevovali, že jsme Jeho nejmilovanější děti. A On nás velice miluje.

Modlitba učedníka je důvěrná, ale neupadá do intimismu.² Křesťan nenechává svět za dveřmi svojí komůrky, nýbrž nese si v srdci lidi, situace, problémy a spoustu věcí; do modlitby patří všechno.

V textu Otčenáše je jeden zarážející nedostatek. Chybí jedno slovo. Přemýšlejte všichni, co chybí v Otčenáši? Jedno slůvko, které všichni velice zohledňují. Jaké slovo chybí v Otčenáši, který se denně modlíme? Chybí slovo „já“. Nikde není „já“. Ježíš učí, abychom v modlitbě měli na rtech slovo „Ty“, protože modlitba je dialogem: posvět se jméno *tvé*, přijď království *tvé*, buď vůle *tvá*. A potom přechází ke slovu „*my*“. Celá druhá část Otčenáše je skloňována v první osobě množného čísla: „chléb *náš* vezdejší dej *nám* dnes, odpusť *nám* naše viny, neuveď *nás* v pokušení, zbav *nás* od zlého“. Dokonce i ta nejzákladnější lidská potřeba, jakou je prosba o pokrm na utišení hladu, je v plurálu. V křesťanské modlitbě nikdo neprosí o chléb pro sebe: chléb *můj* vezdejší dej *mi* dnes. Prosíme: chléb *náš* dej *nám*, všem chudým světa. Nezapomínejme, že chybí slovo „já“. Modlitba užívá slov „*ty*“ a „*my*“. V dialogu s Bohem není prostor na individualismus. Nevystavuji na odiv problémy, jako kdybych na světě byl pouze já. K Bohu nestoupá modlitba, která by nebyla modlitbou *společenství bratří a sester*, nás. Jsme ve společenství, jsme bratři a sestry, jsme lid, který se modlí, „*my*“. V modlitbě si křesťan nese všechny těžkosti lidí, s nimiž žije. Když se den chýlí ke konci, sděluje Bohu bolesti, které prožil; klade před Něho tváře přátel i nepřátel, které nezahání jako nějaké nebezpečné roztržitosti.

Jestliže si někdo nevšimne, že kolem něho jsou trpící lidé, nesoucí s pláčem chudých a na všechno si zvykl, pak to znamená, že jeho srdce je z kamene. V tomto

² Srov. *Evangelii gaudium*, 262 Zároveň „je třeba odmítnout pokušení čistě intimistické a individualistické spirituality, protože ji nelze sloučit s požadavky křesťanské lásky, s logikou vtělení.“

případě je třeba prosit Pána, aby se nás dotknul svým Duchem a obměkčil naše srdce. Ježíš nás učí, že nejde mít pokoj sám, je důležité vnímat odpovědnost za moje bratry a sestry.

Jsou lidé, kteří zdánlivě nehledají Boha, ale Ježíš nás nechává modlit se také za ně, protože Bůh tyto lidi hledá nejvíc ze všech. Ježíš nepřišel kvůli svatým, nýbrž kvůli nemocným³, to znamená pro všechny, protože, kdo se domnívá, že je zdravý, ve skutečnosti není. Usilujeme-li o spravedlnost, nepovažujme se za lepší než druzí. Otec dává vycházet svému slunci pro zlé i pro dobré⁴. Otec má rád všechny! Učme se od Otce, který je stále dobrý ke všem, na rozdíl od nás, kteří dokážeme být dobří jenom k někomu, kdo mi vyhovuje.

Bratři a sestry, svatí i hříšníci, všichni jsme bratry milovaní tímtež Otcem. A na sklonku života budeme souzeni podle lásky, podle toho, jak jsme prokazovali lásku. Nejenom sentimentální lásku, nýbrž soucitnou a konkrétní podle evangelního pravidla, které si pamatujte: »Cokoli jste udělali pro jednoho z těchto mých nejposlednějších, pro mne jste udělali«⁵.

³ Srov. Lk 5,31

⁴ Srov. Mt 5,45

⁵ Mt 25,40

ABBA, OTČE náš, jenž jsi na nebesích

1. setkání

Modleme se takto, prostě: „Otče“ nebo „Tati“.

„Otče“ – to slovo se krásně říká. Celou modlitbu můžeme zůstat pouze s tímto jediným slovem: Otče. A vnímat, že máme otce, nikoli zaměstnavatele, ani kmotra, nýbrž otce. Křesťan se obrací k Bohu oslovením „Otče“.

Bůh vždycky odpovídá, a žádná modlitba nezůstane nevyslyšena. Proč? Protože On je Otec a nezapomíná na svoje trpící děti. To tvrzení nás poněkud znejišťuje, protože se zdá, že mnohé naše modlitby nedosáhly žádného výsledku. Kolikrát jen jsme žádali a nedostali – všichni jsme to zažili – kolikrát jen jsme tloukli a dveře zůstaly zavřeny? Ježíš nám doporučuje, abychom v takových chvílích *vytrvali a nepokládali se za odbyté*. Modlitba vždycky proměňuje realitu, vždycky. Nezměníme-li věci kolem sebe, změníme se alespoň my, změní se naše srdce. Ježíš přislíbil dar Ducha svatého každému muži a každé ženě, kteří se modlí. Můžeme si být jisti, že *Bůh odpoví*. Jedinou nejistotu působí čas, ale nepochybuje, že Bůh odpoví. Nanejvýš budeme muset vydržet celý život, ale On odpoví. Modlitba je od nynějška vítězstvím nad osamocněním a beznadějí. Modleme se. Modlitba mění realitu, nezapomínejme na to. Buď změní věci, nebo naše srdce. Na konci modlitby, na konci času, věnovaného modlitbě, na konci života je co? Je to Otec, který očekává všechno a všechny s otevřenou náručí.

V Novém zákoně se tato modlitba soustřeďuje dokonce do jediného slova: *Abba*, tedy Otče. Svatý Pavel napsal v listě Římanům: »Nedostali jste přece ducha otroctví, že byste museli zase znova žít ve strachu. Dostali jste však ducha těch, kdo byli přijati za vlastní, a proto můžeme volat: „Abba, Otče!“«. ⁶Tento výraz je pro křesťany natolik důležitý, že se uchoval netknutý ve své původní formě: „*Abba*“. Zřídka se v Novém zákoně vyskytují aramejské výrazy nepřeložené do řečtiny. Musíme si představit, že v těchto aramejských slovech zůstal jakoby „záznam“ samotného Ježíšova hlasu. Respektují Ježíšův dialekt. Říci „*Abba*“ je něco mnohem důvěrnějšího, jímavějšího než oslovit Boha pouze „Otče“. Proto kdosi navrhoval přeložit toto původní aramejské slovo „*Abba*“ výrazem „Táto“ nebo „Tatínku“ a namísto „Otče náš“ říkat „Náš Táto, Tatínku“. Budeme říkat nadále „Otče náš“, ale v srdci jsme zvaní říkat „Tati“ a vztahovat se k Bohu jako dítě ke svému tatínkovi, kterému říká „tati“. Tyto výrazy evokují cit, vřelost a něco, co nás uvádí do kontextu dětských let; obraz dítěte objímaného otcem, který

⁶ Řím 8,15

zakouší ve vztahu k němu nekonečnou něhu. A proto, drazí bratři a sestry, abychom se modlili dobře, je zapotřebí dobrat se dětského srdce. Nikoli soběstačného srdce, s ním není možné modlit se dobře. Modleme se jako dítě, které je v náruči svého otce, svého táty, svého tatínka.

Může se stát, že se i my ocitneme na stezkách Bohu vzdálených, jako se stalo marnotratnému synovi, anebo upadneme do samoty, která nám dá pocítit opuštěnost ve světě; anebo budeme ochromeni pocitem viny. V takových těžkých chvílích můžeme ještě najít sílu se modlit, když začneme oslovením „Otče“, avšak proneseném s nádechem dětské něhy: „*Abba*“, „Tatínku“. On před námi svoji tvář neskryje.

Možná v sobě někdo z vás nosí něco nepěkného, co neví, jak vyřešit, zahořklost, protože jste učinili to či ono... On Svoji tvář neskryje. Neuzavře se do mlčení. Řekni Mu „Otče“. A On ti odpoví: ty máš Otce. - „A ve ztišení se nám dostane odpovědi, že nás nikdy neztratil z očí. - „Ale, Otče, já jsem se dopustil toho a toho...“ „Nikdy jsem tě neztratil z dohledu, všechno jsem viděl. Ale zůstal jsem vždycky tam, blízko tebe, věrný Svojí lásce k tobě.“ – Bohu nelze nic předstírat. Bůh nás zná v nahotě našeho svědomí, nelze před Ním nic fingovat. Kořenem dialogu s Bohem je mlčenlivý dialog, podobný zkříženým pohledům dvou zamilovaných. Člověk a Bůh zkříží své pohledy, a to je modlitba. Dívat se k Bohu a nechat Jej pohlédnout na sebe – to je modlitba. Někdo se možná podiví: „Nemám tedy nic říkat?“ Hleď k Bohu a nechej Jej hledět na sebe. To je modlitba, krásná modlitba!

Prvním krokem každé křesťanské modlitby je vstup do tajemství *Božího otcovství*. Buď vstoupíš do tohoto tajemství a uvědomíš si, že Bůh je tvůj Otec, anebo se nemodlíš. Abychom pochopili, do jaké míry je nám Bůh otcem, myslíme na postavy svých rodičů, ale musíme je vždycky v určité míře „protříbit“, očistit.

Říká to také Katechismus katolické církve: »Očištění srdce se týká obrazů otce a matky, které se utvořily v naší osobní a kulturní historii a které ovlivňují náš vztah k Bohu« (KKC, 2779). Nikdo z nás neměl dokonalé rodiče, jako my nebudeme nikdy dokonalými rodiči či pastýři. Všichni máme defekty, všichni. Vztahy lásky prožíváme vždycky ve znamení svých omezení i svého sobectví, a proto jsou často kontaminovány tužbou přivlastnit si nebo ovládat druhého. To je proto, že všichni v sobě máme jedovaté kořeny, které nejsou dobré, občas se objeví a působí škodu. Proto, když mluvíme o Bohu jako „otci“ s myšlenkou na obraz našich rodičů, zvláště když nám prokazovali lásku, musíme zároveň zajít dál. Láskou Boha je láska Otce, »jenž je na nebesích«, podle výrazu, k jehož používání nás Ježíš vybízí. Je to naprostá láska, kterou v tomto životě zakoušíme pouze nedokonale. Muži a ženy jsou věčnými žebráky lásky – žebráme o lásku, potřebujeme lásku – hledají místo,

kde budou konečně milováni. U proroka Ozeáše se vyskytuje vyjádření, které vrozenou slabost naší lásky neúprosně zachycuje: »Vaše láska je jako ranní mráček, jako rosa, která záhy mizí«⁷. Nežrídka je tedy naše láska stěží dodrženým slibem, záhy vyprahlou a vyprchávací snahou, jako vycházející slunce, jež stírá noční rosu.

Takto se modlete: »Otče náš, jenž jsi na nebesích«. V touze milovat jsme narazili na svoje meze, nouzi svých sil a nebyli jsme schopni dodržet slib, jehož uskutečnění se ve dnech milosti zdálo snadné. Vždycky tu je slabost, která působí pád. Jsme žebráci, kterým cestou hrozí, že nikdy plně nedosáhnou pokladu, po kterém již od prvního dne svého života touží, tedy nedosáhnou lásky.

Avšak existuje jiná láska, kterou chová Otec, »jenž je na nebesích«. Nikdo nesmí pochybovat o tom, že je adresátem této lásky. Miluje nás. Miluje mne. Můžeme říci, že i kdyby nás náš otec a naše matka – hypoteticky vzato – nemilovali, existuje na nebesích Bůh, který nás miluje tak, jak nás na této zemi nemiloval a nebude moci milovat nikdo. Boží láska je trvalá. Dnes je v módě tetování: »Hle, vyryl jsem si tě do dlaní«. Vytetoval jsem si tě na svoje ruce. Jsem tak v rukou Božích. Nemohu tě odstranit. Boží láska je jako láska matky, která nemůže zapomenout. A kdyby matka zapoměla? »Já na tebe nezapomenu,« praví Pán⁸. Toto je dokonalá Boží láska. I kdyby se všechny naše pozemské lásky rozdrobily, a nezůstal nám v rukou než prach, stále existuje vroucí, jedinečná a věrná láska Boží k nám všem.

Hladovění po lásce zakoušíme všichni a není hledáním něčeho neexistujícího, nýbrž pozváním k poznání Boha, který je otcem. Například obrácení svatého Augustina jede na této vlně: mladík, který je brilantním rétoem, jednoduše hledal ve stvoření něco, co žádný tvor dát nemůže, až se jednoho dne odvážil pohlédnout vzhůru. A toho dne poznal Boha, který miluje.

Výraz „na nebesích“ není vyjádřením vzdálenosti, nýbrž radikální odlišnosti lásky, jiné dimenze lásky, neochabující lásky, která trvá vždycky, ba vždycky je na dosah ruky. Stačí říci „Otče náš, jenž jsi na nebesích“, a přichází ona láska.

Proto žádný strach! Nikdo z nás není sám. I kdyby tvůj otec na tebe zapomněl a tys na něho zahořknul, není ti upřena základní zkušenost křesťanské víry, totiž vědomí, že jsi *nejmilovanějším synem Božím* a že nic v životě nemůže zničit vroucí lásku Boha k tobě.

⁷ Oz 6,4

⁸ Srov. Iz 49,15-16



Otázky, podněty k zamyšlení:

(Vyberte si, čemu se chcete věnovat a jestli to bude mezi vámi a Bohem, nebo přizvete někoho z rodiny, a o co se budete chtít podělit s lidmi ze společenství.)

- 1) Otázka od papeže pro každého z nás, každý ať si odpoví sám: Jsem ve své modlitbě otevřen volání blízkých i vzdálených? Anebo považuji modlitbu za jakýsi druh anestetika, abych mohl být klidnější?
- 2) Co mne v této kapitole nejvíce oslovilo a proč? Nejdříve si v modlitbě odpovězte každý sám, a pokud chcete, podělte se mezi sebou.
- 3) Jak vnímám já a moje rodina Boha, je pro mne, nás „tatínkem“, který chce naše dobro? Pokud ne, co mi brání, co můžu změnit?
- 4) Jaká je moje zkušenost s tím, že Bůh vždycky odpovídá na naše modlitby? Pamatuji si nějakou odpověď, vyslyšení? Můžu se o to podělit s ostatními v rodině nebo ve společenství?
- 5) Představuji si konec svojí životní cesty? Jak si ho představuji? Bojím se, raději si ho nepředstavuji, nebo se na setkání s Bohem těším? Umím si představit Boha, který mne očekává s otevřenou náručí?



Modlitba

Vlastními slovy můžeš sám nebo s rodinou či společenstvím poděkovat Bohu, že je dobrým otcem každého z nás. Zkus ho s láskou oslovit Abba, tatínku, a zůstaň v tichu před Jeho láskou.

Pane, pomoz mi pochopit, že Ty mne hledáš, i když já Tě třeba nehledám. Pomoz mi věřit, že Ty jsi Bůh, který má každého rád, i když třeba na Něho zapomínáme. Pane, dej, ať uznávám, že ve mně i v dalších lidech rozeznáváš krásu, i když si třeba myslím, že jsem já nebo druzí zbytečně promarnili všechny svoje talenty. Dej, ať uvěřím, že Bůh není jenom otec, je jako matka, která svoje dítě nikdy nepřestane milovat.

Také Tě, prosím, Pane, obměkči moje srdce, aby chápalo a bralo na sebe všechny problémy a všechny bolesti druhých.

Posvěť se jméno tvé, přijď království tvé

2. setkání

Dnes prohloubíme první ze sedmi proseb, která zní: »posvěť se jméno tvé«. Otčenáš má sedm proseb, které lze snadno rozdělit do dvou podskupin. První tři prosby se soustředí na „Ty“ tj. na Boha Otce, zbývající čtyři na „my“ a naše lidské potřeby.

V první podskupině proseb nás Ježíš uvádí do Svých přání, jež se všechna obracejí k Otci: »posvěť se jméno tvé, přijď království tvé, buď vůle tvá«; v té druhé On vstupuje do nás a tlumočí naše potřeby: vezdejší chléb, odpuštění hříchů, pomoc v pokušení a osvobození od zla.

V tom spočívá základ každé křesťanské modlitby a řekl bych každé lidské modlitby, kterou na jedné straně vždycky tvoří *kontemplace* Boha, Jeho tajemství, krásy a dobroty, a na druhé upřímná a smělá *žádost* o to, co potřebujeme k dobrému životu. Otčenáš ve své jednoduchosti a podstatnosti vychovává toho, kdo se modlí, aby nehromadil prázdná slova, neboť – jak říká sám Ježíš – »váš Otec ví, co potřebujete, dříve než ho prosíte«⁹.

Když mluvíme s Bohem, nečiníme tak proto, abychom mu vyjevili, co máme na srdci. To On ví lépe než my! Bůh je pro nás tajemstvím, nikoli však my pro Něho¹⁰. Bůh je jako maminky, které se o svých dětech dovědí všechno pouhým pohledem: zda jsou spokojené nebo smutné, zda jsou upřímné nebo něco skrývají.

Prvním krokem křesťanské modlitby je tedy odevzdání nás samotných Bohu, Jeho prozřetelnosti. Jako kdybychom řekli: „Pane, Ty víš všechno, vůbec nepotřebuješ, abych Ti vysvětloval svoji bolest, prosím jen, abys tady byl se mnou: Ty jsi má naděje.“

V této prosbě „*posvěť se jméno tvé*“ - je cítit veškerý Ježíšův obdiv k Otcově kráse a velikosti i touhu, aby Jej všichni uznali a měli rádi kvůli tomu, kým opravdu je. Zároveň je to prosba, aby bylo Jeho jméno posvěceno v nás, v naší rodině, v naší komunitě, v celém světě. Bůh nás posvěcuje a proměňuje Svojí láskou. Současně i my svým svědectvím vyjevujeme Boží svatost ve světě a zpřítomňujeme Jeho jméno. Bůh je svatý, ale my a náš život není svatý, je to obrovská nedůslednost! Boží svatost se musí odrážet v našich skutcích, v našem životě. Jsem křesťan. Bůh je svatý, a já se dopouštím tolika špatností? Boží svatost je expandující síla, a my prosíme, aby neprodleně zbořila bariéry našeho světa. První, kdo nese důsledky Ježíšova kázání, je právě zlo, které sužuje člověka. Zlí duchové žadoní: »Co je ti

⁹ Mt 6,8

¹⁰ srov. Žl 139,1-4

po nás, Ježíši Nazaretský! Přišel jsi nás zahubit? Víme, kdo jsi: Svatý Boží!¹¹. Nikdy nebyla spatřena takováto svatost, která se nestará o sebe, nýbrž rozpíná se ven. Ježíšova svatost se šíří v soustředných kruzích, jako když se hodí kámen do stojaté vody. Dny zla jsou sečteny, zlo není věčné, zlo už nám nemůže škodit: přišel silák, který vnikl do jeho domu¹². A tímto silákem je Ježíš, který i nám dává sílu, abychom vnikli do domu svého nitra.

Po prosbě, aby bylo posvěceno svaté Boží Jméno, vyjadřuje věřící touhu po uspíšení příchodu Božího království. Tato touha takříkajíc vytryskla ze samotného Ježíšova srdce, když zahajoval svoje kázání v Galileji zvoláním: »Naplnil se čas a přiblížilo se Boží království. Obratě se a věřte evangeliu!¹³«.

Tato slova nejsou žádnou výhrůžkou, nýbrž naopak radostnou zprávou, poselstvím radosti. Ježíš nechce donutit lidi k obrácení rozséváním strachu před hrozícím Božím soudem nebo pocitem viny za spáchané zlo. Naopak, přináší dobrou zvěst spásy, na jejímž základě volá k obrácení. To je evangelium, že se Boží svrchovanost přiblížila svým dětem. Tento div, tuto milost Ježíš zvěstuje, že Bůh Otec nás má rád, je nám nablízku a učí nás jít cestou svatosti.

Znamení příchodu tohoto království jsou rozmanitá a všechna pozitivní. Ježíš začíná své veřejné působení pečováním o nemocné na těle i na duchu, o ty, kdo byli sociálně vyloučení – například malomocní – o hříšníky, na které hleděli s pohrdáním všichni, včetně těch, kteří byli ještě většími hříšníky než oni, ale předstírali, že jsou spravedliví. A Ježíš jim říká: pokrytci. On sám vyjmenovává znamení Božího království: »slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluchí slyší, mrtví vstávají a chudým se hlásá radostná zvěst¹⁴«.

»Přijď království tvé!« opakuje naléhavě křesťan, který se modlí Otčenáš. Ježíš přišel, ale svět je stále poznamenan hříchem, obýván mnoha lidmi, kteří trpí, těmi, kdo se nesmiřují a neodpouštějí, válkami a mnoha formami vykořisťování, pomysleme např. na obchodování s dětmi. Všechny tyto skutečnosti jsou důkazem, že Kristovo vítězství se ještě plně neuskutečnilo. Mnoho mužů a žen žije dosud s uzavřeným srdcem. Zejména v takových situacích tedy splývá ze rtů křesťana druhá invocace Otčenáše: »Přijď království tvé!« Je to jako bychom říkali: „Otče, potřebujeme Tě! Ježíši, potřebujeme Tě, potřebujeme, abys byl Pánem mezi námi všude a navždy! Přijď království Tvé, buď mezi námi.“

Někdy si klademe otázku, proč se toto království uskutečňuje tak pomalu? Ježíš rád o svém vítězství mluví v podobenstvích. Říká například, že Boží království se

¹¹ Mk 1,24

¹² Srov. Mk 3,23-27

¹³ Mk 1,15

¹⁴ Mt 11,5

podobá poli, na kterém roste společně pšenice a koukol. Nejhorší chybou by bylo chtít honem zasáhnout a vytrhat ze světa to, co považujeme za plevel. Bůh není jako my, Bůh má trpělivost. Násilím se toto království ve světě nenastolí. Stylem jeho šíření je mírnost¹⁵.

Boží království má zajisté obrovskou sílu, největší, která existuje, avšak nikoli podle světských kritérií; proto se zdá, že nikdy nebude mít absolutní většinu. Je jako kvas, který se zadělá do těsta¹⁶. Anebo jako hořčičné zrnko, které je maličké, skoro neviditelné, ale má v sobě explozivní vrozenou sílu, takže jakmile vyroste, je větší než všechny ostatní zahradní rostliny¹⁷.

V této „povaze“ Božího království se odráží příběh Ježíšova života. I On byl pro svoje současníky skrovným znamením a pro úřední dějepisce téměř neznámou událostí. Sám sebe definoval jako »pšeničné zrno«, které v zemi odumře, ale jedině tak může přinést »hojný užitek«¹⁸. Symbol zrna je výmluvný. Jistého dne ho rolník zaseje (úkonem, který se podobá pohřbu), a potom »ať spí nebo je vzhůru, ve dne i v noci, semeno klíčí a roste a on ani neví jak«¹⁹. Klíčící semeno je více dílem Boha než člověka, který je zasel²⁰. Bůh nás vždycky předchází, Bůh nás vždy překvapuje. Díky Němu následuje po noci Velkého pátku jitro Zmrtvýchvstání, schopné osvítit naději celý svět.

»Přijď království tvé! « Rozsévejme toto slovo mezi své hříchy a svá selhání. Rozdávejme je lidem, kteří jsou sklíčení a zrceni životem; těm, kdo zakusili více nenávisti než lásky; těm, kteří prožívali zbytečné dny, aniž věděli proč. Dávejme ho těm, kdo bojovali za spravedlnost, všem mučedníkům dějin i těm, kdo došli k závěru, že bojovali pro nic a že v tomto světě vždycky vládne zlo. Pak uslyšíme odpověď modlitby Otčenáš. Bude nesčíslněkrát opakovat slova naděje, jimiž Duch zapečetil celé Písmo svaté: »Ano, přijdu brzy!« – to je Pánova odpověď. »Přijdu brzy“. Amen. A Pánova církev odpovídá: »Přijď, Pane Ježíši“²¹. »Přijď království tvé« - to je jako říci: »Přijď, Pane Ježíši«. A Ježíš přichází po svém způsobu, ale po všechny dny. Důvěřujme tomu. A když se budeme modlit Otčenáš, říkejme vždy: »Přijď království tvé«, abychom v srdci uslyšeli: »Ano, ano, přijdu a přijdu brzy.«

¹⁵ Srov. Mt 13,24-30

¹⁶ Srov. Mt 13,33

¹⁷ Srov. Mt 13,31-32

¹⁸ Srov. Jan 12,24

¹⁹ Srov. Mk 4,27

²⁰ Srov. Mk 4,27

²¹ Srov. Zj 22,20



Otázky, podněty k zamyšlení:

(Vyberte si, čemu se chcete věnovat a jestli to bude mezi vámi a Bohem nebo přizvete někoho z rodiny, a o co se budete chtít podělit s lidmi ze společenství. Nejdříve si v modlitbě odpovězte každý sám, a pokud chcete, podělte se mezi sebou.)

- 1) Co mne v této kapitole nejvíce oslovilo a proč?
- 2) Zažil/a jsem ve svém životě, že mne Bůh posvěcuje a proměňuje svou láskou? Pokud ano, poděkuj mu v modlitbě. Můžu o tom říct svým nejbližším nebo členům společenství?
- 3) Zkus v modlitbě přijít na to, jak můžeš ty „odrážet“ Boží svatost, tj. ukázat ji ve svých skutečných lidech okolo sebe? Můžeš poprosit o radu i své nejbližší nebo někoho ze společenství. Udělej si co nejkonkrétnější plán, nejdříve o něm mluv v modlitbě s Bohem, pak do něj zasvěť i někoho ze svých blízkých.
- 4) Jaká je moje trpělivost, když se snažím o dobro a setkávám se se svým selháváním? Zkus se zeptat svého nejbližšího, jak on vnímá moji trpělivost nebo netrpělivost? Společně se pak spolu pomodlete.
- 5) Sedni si k modlitbě se svými blízkými. Pokud to nejde, představ si, že tam s tebou jsou a modli se s nimi nebo i za ně: „Bud' vůle tvá, v mém životě, v životě naší rodiny, v životě mých přátel.“ Pokud to lze, povídejte si spolu, jaká je vaše důvěra, že Ježíš přichází ke mně i k těm, které mám rád/a a k těm kteří to potřebují.



Modlitba

Vlastními slovy můžeš sám (nebo s rodinou či společenstvím) vyjádřit svůj obdiv, úžas, nad krásou Otce a Jeho velikostí. Dej do slov i svou touhu, aby Jej všichni uznali a měli rádi kvůli tomu, kým Bůh opravdu je. Zároveň můžeš vyslovit prosbu, aby bylo Jeho jméno posvěceno v nás, v naší rodině, v naší komunitě, v celém světě.

Pane, pomoz mi, ať uvěřím, že modlitba zahání každou obavu. Že Ty jsi můj, náš Otec, který nás má rád. Ať důvěřuji tomu, že Tvůj Syn pozvedá paže a přikládá je k těm mým, našim. Pomoz, ať přijímám, že Duch svatý ve skrytu pracuje na vykoupení světa. Dej, ať se nechvěji v nejistotě a žiji s obrovskou jistotou, že Bůh mne má rád. Ježíš dal svůj život pro mne. Duch je ve mně i v lidech kolem mne. Toto je obrovská jistota. A ať v této víře také vím, že zlo má z Boha a z Jeho posvěcených strach.

Bud' vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi

3. setkání

V cyklu našich katechezí o Otčenáši se dnes zastavíme u třetí invokace: »Bud' vůle tvá«, kterou je třeba chápat ve spojitosti s prvními dvěma, tedy »posvět se jméno tvé« a »přijď království tvé«, s nimiž tvoří jakýsi triptych. Dnes budeme mluvit o té třetí části.

Péči člověka o svět předchází neúnavná péče Boha o člověka a svět. Celé evangelium odráží tuto obrácenou perspektivu. Hříšník Zacheus leze na strom, protože chce spatřit Ježíše, ale neví, že se Bůh mnohem dříve vydal hledat jeho. Když přijde Ježíš, říká mu: »Zachee, pojd' rychle dolů: dnes musím zůstat v tvém domě«. A nakonec prohlašuje: »Syn člověka přišel hledat a zachránit, co zahynulo«²². Toto je *vůle Boží*, o jejíž uskutečnění prosíme. Co je Boží vůle vtělená v Ježíši? Hledat a zachránit, co zahynulo. A my v modlitbě prosíme, aby Bůh ve svém hledání uspěl a uskutečnil se tak Jeho všeobecný plán spásy v každém z nás a potom v celém světě. Přemýšleli jste někdy o tom, co znamená, že nás hledá Bůh? Každý z nás se může zeptat: „Mne hledá Bůh?“ – Ano! Tebe hledá. Mne hledá. Hledá každého osobně. Bůh je velkorysý! Kolik jen lásky je za tím vším!

Bůh je férový, neschovává se za hádankami, neplánoval budoucnost světa nerozluštitelně. Nikoli. On je zřetelný. Pokud to nechápeme, hrozí nám, že nepochopíme smysl třetí prosby Otčenáše. Bible přece oplývá výrazy, jež mluví o kladném postoji Boží vůle ke světu. V Katechismu katolické církve č. 2821-2827 nacházíme sbírku citací, které dosvědčují tuto věrnou a trpělivou božskou vůli²³. A svatý Pavel píše v prvním listě Timotejovi: »Bůh chce, aby se všichni lidé

²² Lk 19,5.10

²³ Tato modlitba je přednesena a vyslyšena v Ježíšově modlitbě, přítomné a účinné v eucharistii; přináší své plody v novém životě podle blahoslavenství. To je vůle našeho Otce, „aby se všichni lidé zachránili a došli k poznání pravdy“ (1 Tim 2,4). „Je shovívavý, protože nechce, aby někdo zahynul“ (2 Petr 3,9). Jeho přikázání, které shrnuje všechna ostatní a ukazuje nám celou jeho vůli, zní: „Milujte se navzájem: jak jsem já miloval vás, tak se navzájem milujte vy“. „Seznámil nás totiž s tajemstvím své vůle, jak se mu to líbilo a jak si to napřed sám u sebe ustanovil ... že sjednotí v Kristu vše, co je na nebi i na zemi. A skrze něho jsme se stali Božím majetkem, jak jsme k tomu byli předem určeni úradkem toho, který vše působí podle rozhodnutí své vůle“ (Ef 1,9-11). Vroucně prosíme, aby se uskutečnil tento milostivý úrdek na zemi, jako se již uskutečnil na nebi. Otcova vůle byla dokonale a jednou provždy splněna v Kristu a skrze jeho lidskou vůli. Ježíš při svém příchodu na svět řekl: „Tady jsem, abych plnil, Bože, tvou vůli: (Žid 10,7). Jen Ježíš může tvrdit: „Já stále konám to, co se mu líbí“ (Jan 8,29). Při modlitbě ve svém smrtelném zápasu bezvýhradně souhlasí s vůlí Otce: „Avšak ne má vůle at' se stane, ale tvá“ (Lk 22,42). Proto se Ježíš „obětoval za naše hříchy ... jak to chtěl Bůh, náš Otec“ (Gal 1,4). „A touto vůlí jsme posvěceni obětováním těla Ježíše Krista jednou provždy“ (Žid 10,10). Ježíš, „ačkoli to byl Syn Boží, naučil se svým utrpením poslušnosti“ (Žid 5,8); tím spíše tak musíme činit my, tvorové a hříšníci, kteří jsme v něm byli přijati za syny. Prosíme našeho Otce, abychom spojili svou vůli s vůlí jeho Syna a tak splnili to, co chce on, totiž jeho plány spásy pro život světa. Nejsme toho sice sami ze sebe schopni, ale spojení s Ježíšem a s mocí Ducha svatého mu můžeme odevzdat svou vůli

zachránili a došli k poznání pravdy«²⁴. Toto je beze stínu pochybnosti Boží vůle, totiž spása člověka, lidí, každého z nás. Bůh svojí láskou klepe na dveře našeho srdce. Proč? Aby nás přitáhnul, aby nám pomohl a přiměl vydat se vpřed cestou spásy. Bůh je každému z nás nablízku svojí láskou, aby nás vedl za ruku ke spáse. Kolik jen lásky je za tím!

Prosba »bud' vůle tvá« nás tudíž nevybízí k servilnímu sklonění hlavy jako bychom byli otroky. Nikoli! Bůh nás chce svobodné. Jeho láska nás osvobozuje. Otčenáš je totiž modlitbou dětí, které znají srdce svého otce a jsou si jisty Jeho úmyslem lásky. Běda nám, pokud se při pronášení těchto slov krčíme, jako bychom se podrobovali zdrcujícímu osudu, který nemůžeme změnit. Naopak, je to prosba plná vroucí důvěry v Boha, který pro nás chce dobro, život a spásu. Odvážná i bojovná prosba, protože ve světě je mnoho, příliš mnoho skutečností, které nejsou podle Božího plánu. Parafrází proroka Izaiáše bychom mohli říci: »Otče, tady je válka, podvod, vykořisťování, ale víme, že Ty si přeješ naše dobro, a proto Tě snažně prosíme: bud' vůle Tvá! Pane, svrhni světské plány, překuj meče v radlice a kopí ve vinařské nože, aby se už nikdo neučil válce«²⁵. Bůh chce mír. Mír ve všech podobách, mezi národy, ale i mír v rodině, mezi generacemi, mezi snachou a tchýní, mezi lidmi v domě, v práci atd.

Otčenáš je modlitba, která v nás zapaluje Ježíšovu lásku k Otcově vůli, plamen ženoucí láskou svět k přeměně. Křesťan nevěří v nějaký neúprosný osud. Na víře křesťanů není nic hazardního. Je to naopak spása, která čeká, aby se projevila v životě každého muže a ženy a uskutečnila se na věčnosti. Modlíme-li se, pak proto, že Bůh může a chce proměnit realitu a přemoci zlo dobrem. Tohoto Boha má smysl poslouchat a svěřovat se Mu i ve chvíli té nejtvrděší zkoušky.

Tak tomu bylo u Ježíše v Getsemanské zahradě, kde zakoušel úzkost a modlil se: »Otče, chceš-li, odejmi ode mne tento kalich, avšak ne má vůle ať se stane, ale tvá«²⁶.

a rozhodnout se, že budeme volit to, co vždy volil jeho Syn: dělat to, co se líbí Otci. „Jestliže přilneme ke Kristu, můžeme se s ním stát jedním duchem, a tak splnit jeho vůli; tak se bude dokonale plnit jak na zemi, tak i na nebi.“ „Pohleďte, jak nás Ježíš Kristus učí, abychom byli pokorní, tím, že nám ukazuje, že naše ctnost nezávisí jen na našem úsilí, nýbrž i na Boží milosti. Prikazuje každému věřícímu, který se modlí, aby to dělal univerzálně, to je za celý svět. Vždyť neříká 'bud' vůle tvá' ve mně nebo ve vás, 'nýbrž na zemi, na celé zemi', aby ze země byl odstraněn blud, vládla na ní pravda, byla zničena neřest, znovu rozkvétala ctnost a nadále nebyl rozdíl mezi zemí a nebem.“ Prostřednictvím modlitby můžeme „rozeznat, co je vůle Boží“, a dosáhnout „vytrvalosti“, abychom ji „vykonali“. Ježíš nás učí, že do nebeského království se nevstupuje slovy, nýbrž tím, že člověk činí „vůli jeho nebeského Otce“ (Mt 7,21). Kdo plní vůli Boha, tomu on naslouchá. Takovou moc má modlitba církve ve jménu jejího Pána, především v eucharistii; ta je přímluvným společenstvím s nejsvětější Matkou Boží a se všemi svatými, kteří byli „milí“ Bohu, protože nechtěli nic jiného než jeho vůli. „Aniž bychom se prohřešili proti pravdě, můžeme dát slově „Bud' vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi“ tento význam: bud' vůle tvá v církvi, jako v našem Pánu, Ježíši Kristu, bud' v Nevěstě, která mu byla zasnoubena, jako v Ženichovi, který splnil Otcovu vůli.“

²⁴ 1 Tim 2,4

²⁵ Srov. Iz 2,4

²⁶ Lk 22,42

Ježíš je drcen zlem tohoto světa, ale s důvěrou se svěřuje oceánu lásky Otcovy vůle. Ani mučedníci ve svojí zkoušce nehledali smrt, nýbrž vzkříšení. Bůh nás z lásky může vést na obtížné stezky, abychom nesli utrpení a bolestivé ostny, ale nikdy nás neopustí. Vždy bude s námi, nám po boku a v nás. Toto je pro věřícího více než naděje, je to jistota. Bůh je se mnou. Tutéž jistotu nacházíme v podobenství z Lukášova evangelia o nezbytnosti stále se modlit. Ježíš říká: »Bůh by se nezastal svých vyvolených, kteří k němu volají ve dne v noci, a nechal by je dlouho čekat? Říkám vám, že se jich rychle zastane«²⁷. Takový je Pán, takto nás miluje, takto nás má rád. Chtěl bych vás nyní všechny vyzvat k modlitbě Otčenáš. Modleme se společně.

²⁷ Lk 18,7-8



Otázky, podněty k zamyšlení:

(Vyberte si, čemu se chcete věnovat a jestli to bude mezi vámi a Bohem nebo přizvete někoho z rodiny, a o co se budete chtít podělit s lidmi ze společenství. Nejdříve si v modlitbě odpovězte každý sám, a pokud chcete, podělte se mezi sebou.)

- 1) Co mne v této kapitole nejvíce oslovilo a proč?
- 2) Jak bych odpověděl/a na otázku: Co to znamená, že nás Bůh hledá?
- 3) Zažil/a jsem někdy, že mne Ježíš hledal (hledá), že se se mnou chtěl setkat? Pokud ano, poděkuj v modlitbě Pánu za jeho starostlivou lásku a snaž se si ji co nejvíce uvědomit. Pokud chceš, svěř se s touto zkušeností lidem v rodině, ve společenství. Nejde o chlubení, ale vyznání toho, jak je Bůh dobrý.
- 4) Jak vnímám slova modlitby: Buď vůle tvá? Důvěřuji tomu, že Bůh chce mou svobodu, dobro, život, spásu?
- 5) Jak vnímám Boží vůli, čím je pro mne? Zažil/a jsem, že Bůh je vždy (v dobrém i v těžkém) se mnou? Mohu se o tom s někým podělit?
- 6) Udělejte si čas (každý sám, nebo v rodině či ve společenství) a v modlitbě se s důvěrou obraťte k Bohu. Řekněte mu o své důvěře a pomodlete se poté modlitbu: buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi. Připojte k tomu konkrétní situaci, kterou procházíte např. v mých zdravotních problémech, ve starostech v zaměstnání, v těžkostech v rodině apod.



Modlitba

V modlitbě vlastními slovy vyjádři vděčnost za to, že tě Bůh stále hledá a chce tvé dobro. Poděkuj Bohu za jeho starostlivou lásku k tobě i tvým blízkým a pros, ať máš vždy důvěru v Boží vůli ve tvém životě i v životě tvých drahých, že je vždy směřována k dobrému.

Pomodlete se každý sám, pak i s někým v rodině a společenství modlitbu Páně, pomalu, s důrazem na každou prosbu.

Otče náš...

Chléb náš vezdejší dej nám dnes

4. setkání

Dnes začneme s druhou částí Otčenáše, v níž předkládáme Bohu svoje potřeby. Tato druhá část začíná slovem, které voní každodenností, chlebem. Ježíšova modlitba začíná prosbou, která je naléhavá podobně jako úpěnlivá prosba žebráka: »Chléb náš vezdejší dej nám dnes«. Tato prosba vychází z jedné zřejmosti, na kterou často zapomínáme, že totiž nejsme soběstační a že potřebujeme každý den jíst.

Písmo nám ukazuje, že u mnoha lidí došlo k setkání s Ježíšem na základě prosby. Ježíš nežádá rafinované prosby a modlitby. Naopak, veškerá lidská existence se svými nejkonkrétnějšími a nejvšednějšími problémy se může stát prosbou. V evangeliích nacházíme zástupy žebráků, kteří snažně prosí o vysvobození a spásu. Někdo prosí o chléb, někdo o uzdravení; někteří o očistění, jiní o zrak; anebo aby někdo jim drahý znovu ožil... Ježíš kolem těchto proseb a bolestí nikdy nepřechází lhostejně.

Ježíš nás tedy učí prosit Otce o vezdejší chléb. Učí nás, abychom tak činili společně s mnoha muži a ženami, pro něž je tato prosba křikem, který drží často v sobě a provází jejich každodenní úzkost. Kolik matek a kolik otců i dnes chodí spát s trýznivou starostí, že na druhý den nebudou mít dostatek chleba pro svoje děti! Představme si, že vyslovujeme tuto prosbu nikoli v bezpečí pohodlného bytu, nýbrž v chatrném nouzovém příbytku, kde chybí to nejnutnější k životu. Ježíšova slova tak nabývají novou sílu. Odtud začíná křesťanská modlitba. Není to cvičení pro askety; vychází z reality, ze srdce a těla lidí, kteří žijí v nouzi anebo mají účast na situaci těch, kterým k životu chybí to potřebné. Ani ti nejповznešenější křesťanští mystikové nemohou odhlížet od jednoduchosti této prosby. „Otče, učiň, ať se nám a všem dnes dostane nezbytného chleba.“ A „chlebem“ je také voda, léky, domov, zaměstnání.

Chléb, o který křesťan prosí v modlitbě – pozor, není „můj“ - ale „náš“. Tak tomu chce Ježíš. Učí nás, abychom o něj prosili nejenom sami pro sebe, nýbrž pro všechny bratry světa. Pokud se neprosí tímto způsobem, přestává být Otčenáš křesťanskou modlitbou. Je-li Bůh naším Otcem, jak bychom před Něho mohli předstoupit, aniž bychom se brali za ruce? A pokud si chléb, který nám dává On, mezi sebou krademe, jak můžeme říkat, že jsme jeho děti? Tato prosba obsahuje empatii a solidaritu. Svou prosbou i vnímáním života druhých, hladověním po spravedlnosti, vnímám hlad zástupů a budu proto prosit Boha, dokud jejich žádost nebude vyslyšena. Takto vychovává Ježíš svoje společenství, svoji církve

přednášet Bohu potřeby všech: „Všichni jsme Tvoje děti, Otče, smiluj se nad námi!“ Prospěje nám nyní pomyslet na hladové děti v Jemenu, Sýrii, Jižním Súdánu a mnoha zemích, kde chybí chléb. Uvědomme si tyto děti a společně nahlas prosme: Otče, chléb náš vezdejší dej nám dnes.

Chléb, o který žádáme Pána v modlitbě, nás jednoho dne obviní. Vytkne nám nedostatek zvyku dělit se o něj s tím, kdo je vedle nás. Byl to chléb daný lidstvu, ale jedl jej jenom někdo. Láska něco takového nesnese. Naše láska to nemá snášet, ani Boží láska toto sobectví nemůže snést.

Jednou stanul před Ježíšem velký zástup hladových lidí. Ježíš se zeptal, zda má někdo něco k jídlu, a jedno dítě bylo ochotné se rozdělit se svojí zásobou pěti chlebů a dvou ryb. Toto štědré gesto Ježíš rozmnožil²⁸. Ono dítě pochopilo lekci Otčenáše, že totiž jídlo není soukromý majetek. To si zapamatujme: jídlo není soukromý majetek, nýbrž prozřetelnost, o kterou je třeba se dělit, s milostí Boží.

Opravdovým zázrakem, který Ježíš toho dne uskutečnil, je sdílení. Rozmnožil nabídnutý chléb a předjal své obětování ve eucharistickém chlebu. Jedině eucharistie je totiž s to nasytit hlad po nekonečnu a touhu po Bohu, která oživuje každého člověka i při hledání chleba vezdejšího.

²⁸ Srov. Jan 6,9



Otázky, podněty k zamyšlení:

(Vyberte si, čemu se chcete věnovat a jestli to bude mezi vámi a Bohem nebo přivzete někoho z rodiny, a o co se budete chtít podělit s lidmi ze společenství. Nejdříve si v modlitbě odpovězte každý sám, a pokud chcete, podělte se mezi sebou.)

- 1) Co mne v této kapitole nejvíce oslovilo a proč?
- 2) Obracím se k Bohu s konkrétními potřebami mého života? Počítám s Ním?
- 3) Jakou mám důvěru, že Boha zajímá, co potřebuji, že není lhostejný a že se na Něj můžu s důvěrou obrátit?
- 4) Podělte se ve společenství, v rodině, o jakých víte aktivitách ke zmírnění hladu, bídy, u nás nebo ve světě. Např. Obědy dětem, Mary's Meals, Adopce na blízko, Adopce na dálku apod. Pokud některou podporujete nebo jste členem, sdělte ostatním, jak funguje, jak se snaží pomáhat...
- 5) Mám nějakou zkušenost s tím, že se mohu o dobré, co jsem od Boha dostal/a podělit? Jak se já, moje rodina, přátelé, dělí o dobro, které jsme od Boha dostali? Může jít o různé schopnosti, hmotné a jiné dary (zdraví, apod.) Můžeš se o své zkušenosti s někým podělit, nejde o chlubení, ale děkování za to, co jsi od Boha dostal/a, a za to, že se o to mohu dělit s jinými. Nemusí jít o velké věci např. nákup, donesení kytěk ze zahrádky, vyslechnutí někoho, že mohu někoho dovést do kostela, někomu něco opravit apod. Co dobrého jsem od Boha dostal/a, a mohu „poslat“ dál?
- 6) Zažil/a jsem, že se někdo se mnou podělil o to, co mi chybělo? Připomeň si to znovu a poděkuj za tuto zkušenost v modlitbě. Pokud můžeš, poděl se o ni s druhými. Nemusí jít o velké věci, často je pro nás tím největším darem čas, zájem, který nám někdo věnoval tím, že nás vyslechl, povzbudil.



Modlitba

V modlitbě vlastními slovy poděkuj Bohu za to, jakou konkrétní starostlivost má o tebe a tvé drahé. Poděkuj za to, že tě zasadil mezi jiné lidi, abyste o sobě věděli, pomáhali si navzájem a nebyli k sobě lhostejní.

Pane, popřej nám svou milost, abychom byli zaopatřeni v našich časných i věčných potřebách a abychom nezapomínali na potřeby našich bratří a sester a vyhledávali pro ně i pro sebe dobra časná i věčná.

Odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům

5. setkání

Po prosbě k Bohu o vezdejší chléb vstupuje modlitba Otčenáš na pole našich vzájemných vztahů. Ježíš nás učí prosit Otce: »Odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům« (Mt 6,12). Stejně jako potřebujeme chléb, je nám zapotřebí odpuštění. A to každý den.

Křesťan, který se modlí, prosí Boha především o odpuštění svých *vin*, tedy svých hříchů a toho špatného, co učinil. To je primární pravda každé modlitby. I kdybychom byli dokonalými lidmi, i kdybychom byli ryzími světci, kteří se nikdy neodchýlí od prokazování dobra, zůstáváme vždycky dětmi, kteří vděčí Otci za všechno. Víte, co je nejnebezpečnějším postojem v každém křesťanském životě? Nejnebezpečnějším postojem v každém křesťanském životě je domýšlivost. Je to postoj toho, kdo se staví před Boha s myšlenkou, že s Ním má vždycky účty v pořádku. Domýšlivost věří, že má všechno v pořádku. Jako onen farizej z podobenství, který má za to, že se modlí, ale ve skutečnosti se před Bohem vychloubá: »Děkuji ti, že nejsem jako ostatní.« To jsou lidé, kteří se považují za dokonalé, lepší než ostatní a druhé kritizují; domýšlivci. Nikdo z nás není dokonalý, nikdo.

Naopak celník, který stál vzadu v chrámu – všemi pohrdaný hříšník, který se zastaví na prahu chrámu a necítí se hoden vstoupit – svěřuje se Božímu milosrdenství. A jak to komentuje Ježíš? Říká: »Celník se vrátil domů ospravedlněn«²⁹, to znamená, že mu bylo odpuštěno, dostalo se mu záchrany. Proč? Protože nebyl domýšlivý; protože uznával svoje omezení a svoje hříchy.

Jsou hříchy, které je vidět, a jsou takové, které vidět nejsou; skryté hříchy. Jsou hříchy nápadné, které působí rozruch, ale jsou také hříchy záludné, které se zahrnují v srdci, aniž bychom si toho povšimli. Nejhorší z nich je pýcha. Mluvili jsme o domýšlivosti, pýcha je více méně totéž. Tím nejhorším je tedy pýcha, která může nakazit i lidi, kteří žijí intenzivním náboženským životem. V 17. století, v dobách jansenismu, existoval jeden proslulý konvent sester, které byly dokonalé, a říkalo se o nich, že byly andělsky čisté, avšak pyšné jako démoni. To je ohavnost. Takový hřích působí rozkol ve společenství, sugeruje nám, že jsme lepší než druzí a domněle podobní Bohu.

²⁹ Lk 18,14

Avšak před Bohem jsme všichni hříšníci, a máme důvod bít se v hrud' – všichni – jako onen celník v chrámu. Svatý Jan ve svém prvním listu, jak jsme slyšeli, píše: »Řekneme-li, že hřích nemáme, klameme sami sebe a není v nás pravda«³⁰. Chceš-li tvrdit, že nemáš hřích, klameš sám sebe.

Dlužníky jsme především proto, že jsme ve svém životě mnoho dostali: život, otce a matku, přátelství, divy stvoření... A třebaže se všem stává, že musí prožívat těžké dny, musíme mít neustále na paměti, že život je milost, zázrak, který Bůh učinil z ničeho.

Za druhé jsme dlužníky proto, že nikdo z nás, ačkoli umíme milovat, toho není schopen svými vlastními silami. Milovat pravou láskou můžeme jenom s Boží milostí. Nikdo z nás nevyzařuje svoje vlastní světlo. To, co starověcí teologové nazývali *mysterium lunae*, se netýká jenom církve, ale také života každého z nás. Co znamená *mysterium lunae*? Být jako měsíc, tedy nemít své vlastní světlo, nýbrž odrážet světlo sluneční. Ani my nemáme svoje vlastní světlo, a to, které máme, je odrazem Boží milosti, Božího světla. Pokud miluješ, pak proto, že se na tebe někdo z tvého okolí usmál, když jsi byl ještě dítětem, a naučil tě odpovědět úsměvem. Pokud máš rád, pak proto, že v tobě někdo vzbudil lásku a umožnil ti pochopit, že v ní spočívá smysl života.

Zkusme naslouchat příběhu člověka, který pochybil, třeba nějakému vězni, odsouzení, narkomanovi... známe spoustu lidí, kteří v životě pochybili. Nehledě na odpovědnost, která je vždycky osobní, zeptej se někdy, koho třeba obvinít z jeho pochybení a zda je to pouze jeho svědomí nebo nějaká nevraživost či zanedbání, jež si někdo nese s sebou.

A to je *tajemství luny*: milujeme především proto, že jsme byli milováni; odpouštíme, protože nám bylo odpuštěno. A pokud někdo nebyl osvětlen slunečním světlem, zmrzne jako půda v zimě.

Jak nerozpoznat v řetězci lásky, který nás předchází, také prozřetelnou přítomnost Boží lásky? Nikdo z nás nemiluje Boha tak, jako On miloval nás. Stačí stoupnout si před kříž, abychom si všimli té disproporce! On nás miloval a vždycky miluje jako první.

Zastavme se u výrazu: »jako i my odpouštíme našim viníkům«³¹. Italské znění Otčenáše užívá místo „viníků“ výraz „dlužníci“³². Víme, že před Bohem je člověk dlužníkem? Od Něho jsme dostali všechno, na poli přirozenosti i milosti. Náš život není jenom chtěný, ale také Bohem milovaný. Opravdu neexistuje prostor

³⁰ 1 Jan 1,8

³¹ Mt 6,12

³² Pozn. překl.

pro domýšlivost, když spínáme ruce k modlitbě. V církvi neexistují „*selfmademani*“, tedy takoví, kteří se vypracovali svým vlastním úsilím. Všichni jsme dlužníky Boha a mnoha lidí, kteří nám vytvořili příznivé podmínky k životu. Naše identita staví na obdržení dobra, a tím je především život.

Kdo se modlí, učí se říkat „děkuji“. A my často zapomínáme děkovat. Jsme sobci. Kdo se modlí, učí se tedy děkovat, a prosí Boha, aby k němu či k ní byl laskavý. Jakkoli se snažíme, vždycky nám u Boha zůstává nesplatitelný dluh, který nebudeme moci nikdy uhradit. On nás má rád nekonečně víc než my Jeho. A jakkoli se snažíme žít podle křesťanského učení, vždycky bude v našem životě něco, zač budeme prosit o odpuštění. Pomysleme na dny, prožité lenivě, na chvíle, kdy se v našem srdci uchytila nevraživost apod. Toto jsou zkušenosti, bohužel nikoli zřídka, které nás vedou k úpěnlivé prosbě: »odpusť nám naše viny«.

Vcelku vzato by tato prosba mohla mít pouze tuto první část. Avšak Ježíš k ní připojuje druhou, s níž vytváří jediný celek. Vztah vertikální blahosklonnosti Boha se štěpí a předává do nového, horizontálního vztahu k našim bratřím. Dobrý Bůh nás zve, abychom byli všichni dobří. Obě části prosby jsou vázány neúprosnou spojkou. Prosíme Pána, aby nám odpustil naše viny, naše hříchy „*jako*“ i my odpouštíme svým přátelům, lidem, s nimiž žijeme, a těm, kteří se k nám nezachovali pěkně.

Každý křesťan ví, že pro něho existuje odpuštění hříchů. Když Ježíš svým učedníkům vykresluje Boží tvář, načrtává ji výrazy laskavého milosrdenství. Říká, že v nebi je větší radost nad jedním hříšníkem, který lituje, než nad zástupem spravedlivých, kteří obrácení nepotřebují³³. V evangeliích není nic, co by budilo pochybnosti o tom, zda Bůh odpouští hříchy tomu, kdo je správně disponován a prosí o nové objetí.

Tato překypující Boží milost je však vždycky závazná. Kdo mnoho přijal, musí se naučit mnoho dávat a neponechávat si to, co obdržel, jenom pro sebe. Kdo dostal mnoho, musí se naučit mnoho dávat. Není náhodou, že Matoušovo evangelium po podání Otčenáše zdůrazňuje ze sedmi proseb této modlitby právě bratrské odpuštění: »Jestliže totiž odpustíte lidem jejich poklesky, odpustí také vám váš nebeský otec; ale když lidem neodpustíte, ani váš Otec vám neodpustí vaše poklesky«³⁴. To je silné! Nejednou jsem slyšel někoho říkat: „Tomu člověku nikdy neodpustím! To, co mi udělal, nikdy neodpustím.“ Pokud však neodpustíš, neodpustí ti Bůh. Ty zavíráš dveře. Přemýšlejme o sobě, zda jsme s to odpouštět nebo nikoli. Jistý kněz mi jednou vyprávěl, jak přišel s posledními svátostmi

³³ Srov. Lk 15, 7.10

³⁴ Mt 6, 14-15

za umírající stařenkou. Ubohá žena již nemohla mluvit. Kněz se jí ptá: „Litujete svých hříchů?“ Paní přikývla, což bylo postačující, poněvadž již nemohla mluvit. A potom se jí kněz zeptal: „Odpouštíte druhým?“ A paní, která umírala, řekla: „Ne.“ Kněze to znepokojilo. Jestli neodpustíš ty, neodpustí ti Bůh! Přemýšlejme o tom my, kteří jsme tady, zda odpouštíme nebo jsme schopni odpustit. Někdo může zjistit, že odpustit nemůže. Pokud to tedy nedokážeš, pros Pána, aby ti k tomu dal sílu: Pane, pomoz mi odpustit! Tady nacházíme spojitost mezi láskou k Bohu a láskou k bližnímu. Láska volá lásku, odpuštění volá odpuštění. Nesnažíš-li se odpustit, nebude ti odpuštěno; nesnažíš-li se milovat, nebudeš milován.

Ježíš zasévá do mezilidských vztahů sílu odpuštění. Ne všechno se v životě vyřeší spravedlností. Zejména tam, kde se má učinit přítrž zlu, musí někdo milovat víc než je povinen, aby se opět dostalo milosti. Zlo se umí mstít, a pokud mu není učiněna přítrž, hrozí, že přeteče a udusí celý svět.

Zákon odvety, podle něhož to, cos ty udělal mně, udělám já tobě, nahrazuje Ježíš *zákonem lásky*: co Bůh učinil mně, vrátím tobě! Přemýšlejme dnes, zda jsem schopen odpustit. A necítím-li se toho schopen, musím prosit Pána, aby mi dal milost odpustit, protože umění odpustit je milost.

Bůh každého křesťana obdarovává milostí psát dějiny dobra v životě svých bratří, zejména těch, kteří se dopustili něčeho politováníhodného a pomýleného. Jedním slovem, objetím a úsměvem můžeme předávat druhým to nejcennější, co jsme dostali. A co je tím nejcennějším, co jsme dostali? Odpuštění, které musíme být schopni udělovat také druhým.



Otázky, podněty k zamyšlení:

(Vyberte si, čemu se chcete věnovat a jestli to bude mezi vámi a Bohem nebo přivzete někoho z rodiny, a o co se budete chtít podělit s lidmi ze společenství. Nejdříve si v modlitbě odpovězte každý sám, a pokud chcete, podělte se mezi sebou.)

- 1) Co mne v této kapitole nejvíce oslovilo a proč?
- 2) Zažil/a jsem od Boha, či některého člověka odpuštění? Uvědom si to ve chvíli ztišení znovu a poděkuj za to. Pokud můžeš, poděl se o to s někým ve svém okolí, ve společenství.
- 3) Čím je pro mne svátost smíření? Nepříjemnou povinností, zvykem, který patří do mého života? Nebo uznáním mé viny a mých hříchů před milosrdným Otcem?
- 4) Jak chápu tajemství „luny“, o kterém mluví papež v tomto textu? Tj. milujeme, protože jsme milováni, odpouštíme, protože zažíváme odpuštění?
- 5) Popros druhé kolem sebe o svědectví o jejich „tajemství luny“, nabídni jim své. Naslouchejte si vzájemně. Své vzájemné naslouchání je možné zakončit modlitbou a chválou Bohu dárce.
- 6) Nedlužím někomu ze svých nejbližších odpuštění (může jít také o lidi, kteří již zemřeli)? Odpuštění znamená, že mu/jim před Bohem nic nevyčítám a přenechávám ho/je s důvěrou Božímu milosrdenství a dobrotě. Dokáží mu/jim přát Boží dobro, požehnání?



Modlitba

V modlitbě vlastními slovy si vyhrad' čas (podle možnosti, např. 5-15 minut i více) a dívej se v tichu na kříž s ukřižovaným Kristem. Vnímáš Jeho lásku, můžeš za ni děkovat?

Pokud to půjde, udělejte si společnou modlitbu před křížem s rodinou nebo společenstvím a děkujte za konkrétní projevy Boží lásky ve vašich životech.

Pane, ani ten nejsvětější mezi námi nepřestává být Tvým dlužníkem. Otče, smiluj se nade mnou, nad námi nade všemi! Pane, prosím tě také o sílu a pomoc odpustit! Ať mne posiluje tvoje láska ke mně a láska k těm, které nosím ve svém srdci, k mým nejbližším. Láska volá lásku, odpuštění volá odpuštění. Pomáhej nám, ať s tvou pomocí dokážeme zastavit zlo nenávisti, zloby a můžeme spoluvytvářet dějiny dobra v našich životech i v životech těch, kteří to obzvláště potřebují.

Neuved' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého

6. setkání

Pokračujeme v katechezích o Otčenáši, tentokrát již předposlední prosbou: »neuved' nás v pokušení«³⁵. Jiná verze [italského liturgického znění]³⁶ říká: »neopouštěj nás v pokušení«. Modlitba Otčenáš, začíná poklidně, podněcuje naši touhu, aby se v nás mohl uskutečnit velký Boží plán. Potom se zaměřuje k životu a klade nám do úst prosbu o to, čeho máme zapotřebí každý den, »chléb vezdejší«. Potom se modlitba zaobírá našimi meziosobními vztahy, často zamořenými sobectvím, prosíme o odpuštění a zavazujeme se, že budeme odpouštět. Předposlední invokací však náš dialog s nebeským Otcem nabývá na dramatičnosti a dostává se na půdu konfrontace naší svobody s nástrahami Zlého.

Původní řecký výraz obsažený v evangeliích je těžké tlumočit přesně, a všechny jeho moderní překlady trochu pokulhávají. V jedné věci však panuje jednomyslnost: ať už se tento text pochopí jakkoli, musíme vyloučit, že by Bůh byl strůjcem pokušení, která na člověka během jeho pouti doléhají, jako by snad cíhal, aby svým dětem kladl léčky a nástrahy. Takovýto výklad by odporoval především textu samotnému a byl by dalek Bohu, kterého nám zjevil Ježíš. Nezapomínejme, že je Otcem. Modlitba Páně začíná oslovením Boha, který je Otcem, a ten neklade svým dětem nástrahy. Křesťané nemají co do činění s nějakým žárlivým Bohem, který soupeří s člověkem anebo se baví tím, že člověka vystavuje zkouškám. Toto jsou obrazy pohanských božstev. V Jakubově listě čteme: »Když je někdo pokoušen, ať neříká: „To mě pokouší Bůh!“. Jako je nemožné, aby byl Bůh pokoušen ke zlému, tak ani on sám nikoho nepokouší«³⁷. Naopak: Otec není původcem zla a žádnému synovi, který jej prosí o rybu, nedá hada³⁸ – jak učí Ježíš - a když se v životě člověka objeví zlo, bojuje po jeho boku, aby byl osvobozen. Bůh stále bojuje za nás, nikoli proti nám. Je Otcem! A v tomto smyslu se modlíme Otčenáš.

Tyto dva momenty – zkouška a pokušení – byly tajemně přítomny v životě samotného Ježíše. Boží Syn se v této zkušenosti stal kompletně naším bratrem, a to způsobem, který hraničí téměř se skandálem. A právě tyto pasáže evangelia nám dokazují, že nejobtížnější prosby byly již vyslyšeny. Bůh nás nenechal samotné, nýbrž zjevuje se v Ježíši až do posledních důsledků jako „Bůh-s-námi“. Je s námi, když nám dává život, je s námi v průběhu života, je s námi v radosti, je

³⁵ Mt 6,13

³⁶ Pozn. překl.

³⁷ Jak 1,13

³⁸ Srov. Lk 11,11

s námi ve zkouškách, je s námi v zármutku, je s námi v porážkách, když hřešíme, ale vždycky je s námi, protože je Otcem a nemůže nás opustit.

Jsme-li pokoušeni dopustit se špatnosti – popřením bratrství vůči druhým a přáním absolutní moci nad vším a nade všemi – Ježíš toto pokušení již vybojoval za nás. Dosvědčují to první stránky evangelií. Hned jak v zástupu hříšníků přijal Janův křest, odchází Ježíš do ústraní pouště a je pokoušen od satana. Tak začíná Ježíšovo veřejné působení, totiž pokušením, které přichází od satana. Byl tam přítomen satan. Mnozí dnes říkají: „Proč dnes mluvit o ďáblu? To je stará věc. Ďábel neexistuje.“ Podívej se však, čemu tě učí evangelium: Ježíš se s ďáblem konfrontoval, byl pokoušen satanem. Ježíš však každé pokušení odmítl a vychází z nich vítězně. Matoušovo evangelium na závěr duelu Ježíše s Nepřítelem činí zajímavou poznámku: »Potom ho ďábel nechal – i přistoupili andělé a sloužili mu«³⁹.

Ani v čase vrcholné zkoušky nás však Bůh neponechává samotné. Když Ježíš odchází modlit se do Getseman, prostoupí jeho srdce nevýslovná úzkost, jak sděluje učedníkům, a zakouší opuštěnost a samotu; sám nese odpovědnost za všechny hříchy světa, sám s nevýslovnou úzkostí. Zkouška je natolik trýznivá, že se stane něco nečekaného. Ježíš nikdy nežebrá o lásku, a přece je oné noci jeho duše smutná až k smrti, a prosí svoje přátele, aby mu byli nablízku: »Zůstaňte zde a bděte se mnou«⁴⁰. Jak víme, učedníci ze strachu únavou usnuli. Ve chvíli agónie Bůh žádá člověka, aby ho neopouštěl, ale člověk usne. Avšak ve chvíli, kdy člověk prožívá zkoušku, Bůh bdí. V těch nejhorších chvílích našeho života, ve chvíli největšího trápení a největší úzkosti Bůh bdí, Bůh bojuje spolu s námi a je nám stále nablízku. Proč? Protože je Otec. Tak jsme začali modlitbu Otčenáš. Otec svoje děti nikdy neopouští. Ježíšova bolestná noc a jeho zápas je poslední pečeť Vtělení: Bůh sestupuje, aby nás našel v našich propastech a souženích, jimiž jsou prostoupeny dějiny. Ve chvíli naší zkoušky je nám útěchou vědomí, že ono údolí, kterým prošel Ježíš, již není pusté, nýbrž požehnané přítomností Božího Syna. On nás nikdy neopustí.

Nyní přicházíme k poslední sedmé prosbě Otčenáše: »zbav nás od Zlého«⁴¹. Kdo se modlí, prosí tímto výrazem nejen o to, aby nebyl v čase pokušení osamocen, nýbrž žádá také o to, aby byl osvobozen od zla. Originální řecké sloveso je velmi silné, poukazuje na Zlého, který se nás snaží popadnout a hryznout⁴² a od něhož

³⁹ Mt 4,11

⁴⁰ Mt 26,38

⁴¹ Mt 6,13b

⁴² Srov. 1 Petr 5,8

chceme být osvobozeni Bohem. Apoštol Petr říká, že ten Zlý, ďábel, kolem nás obchází jako rozzuřený lev, aby nás pohltil, a my prosíme Boha, aby nás osvobodil. Tyto dvě prosby – »neuveď nás« a »zbav nás« – vyjadřují podstatnou charakteristiku křesťanské modlitby. Ježíš učí svoje přátele, aby vzývali Otce tváří v tvář všemu, a to zvláště ve chvílích, kdy Zlý dává pocítit svoji hrozivou přítomnost. Křesťanská modlitba totiž nezavírá oči před reálným životem. Je modlitbou synovskou, nikoli dětinskou. Není tak poblázněná Božím otcovstvím, aby zapomněla, že putování člověka je plné nesnází. Kdyby Otčenáš neměl tyto poslední verše, jak by se mohli modlit hříšníci, psanci, zoufalci a umírající? Poslední prosba je ta, kterou budeme pronášet vždycky, když jsme v úzkých.

Výskyt zla v našem životě je nepopíratelný. Dějepisné knihy jsou skličujícím katalogem častých nezdarů naší existence v tomto světě. Je zde tajemné zlo, které jistě není Božím dílem, ale potichu proniká dějinnými záhyby. Potichu jako had, který přináší jed. Někdy se zdá, že má navrch. Jsou dny, kdy se zdá, že je zřetelnější než Boží milosrdenství. Kdo se modlí, není slepý a jasně vidí toto zlo, které tolik překáží a tak moc odporuje samotnému tajemství Boha. Spatřuje ho v přírodě, v dějinách, ba dokonce ve svém srdci. Mezi námi totiž není nikdo, kdo by mohl říci, že je oprostěn od zla nebo jím nebyl alespoň pokoušen. Všichni víme, co je zlo. Všichni víme, co je pokušení. Všichni jsme zakusili na svém těle pokušení nějakého hříchu. Pokušitel nás ponouká, nutí ke zlému a říká: učiň to, pomysli na to, jdi tudy... Poslední zvolání Otčenáše se obořuje na toto členité zlo, které pokrývá ty nejrozmanitější zkušenosti: lidský žal, utrpení nevinných, otroctví, manipulace druhými, pláč bezelstných dětí. Všechny tyto skutečnosti v lidském srdci protestují a dostávají hlas v posledních slovech Ježíšovy modlitby.

V Pašijích nacházejí některé výrazy Otčenáše nejpůsobivější odezvu: »Abba, Otče, tobě je všechno možné; odejmi ode mě tento kalich! Avšak ne co já chci, ale co Ty chceš«⁴³. Ježíš plně zakouší tento bodec zla. Nejenom umírání, nýbrž smrt ukřižováním. Nejen osamocení, nýbrž i opovržení. Nejenom nevraživost, nýbrž i krutost, zavidlost proti sobě. Ano, toto je člověk: bytost, jež je určena k životu, přeje si lásku a dobro, ale neustále vystavuje sebe i své bližní zlu až do té míry, že můžeme být pokoušeni zoufat si nad člověkem.

Z Ježíšova odpuštění na kříži proudí pokoj, pravý pokoj, který přichází z kříže, je darem Zmrtvýchvstalého, darem, který nám dává Ježíš. Pomyslete, že Ježíš poprvé zdraví slovy »pokoj vám«, pokoj vašim duším, vašim srdcím, vašim životům. Pán nás obdarovává pokojem, odpouští nám, ale my máme prosit: »zbav nás od Zlého«, abychom nepodlehli zlu. Toto je naše naděje, síla, kterou nám dává vzkříšený Ježíš,

⁴³ Mk 14,36

který je tady mezi námi. Je zde. Je tady se svojí mocí, která nám umožňuje pokračovat dál, a slibuje, že nás zbaví Zlého.

„Drazí bratři a sestry, Otčenáš se tak podobá symfonii, která se v každém z nás dožaduje dokončení. Křesťan ví, jak ujařmuje moc zla, a zároveň zakouší, že Ježíš, který nikdy nepodlehł jejímu lichocení, je na naší straně a přichází nám na pomoc. Takto nám Ježíšova modlitba zanechává ten nejcennější odkaz, totiž přítomnost Božího Syna, který nás bojem za obrácení osvobodil od zla. V hodině posledního zápasu vybízí Petra, aby zastrčil meč do pouzdra, slibuje litujícímu lotrovi ráj a všem lidem okolo, neuvědomujícím si tragédii, jež probíhá, podává upokojující slova: »Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí«⁴⁴. Z Ježíšova odpuštění na kříži proudí pokoj, pravý pokoj, který přichází z kříže, je darem Zmrtvýchvstalého, darem, který nám dává Ježíš.“

Na závěr této katecheze můžeme zopakovat i tuto Ježíšovu modlitbu: »Velebím Tě, Otče, Pane nebe a země, že když jsi tyto věci ukryl před moudrými a chytrými, odhalil jsi je maličkým; ano, Otče, tak se Ti zalíbilo!«⁴⁵

⁴⁴ Lk 23,34

⁴⁵ Lk 10,21



Otázky, podněty k zamyšlení:

(Vyberte si, čemu se chcete věnovat a jestli to bude mezi vámi a Bohem nebo přizvete někoho z rodiny, a o co se budete chtít podělit s lidmi ze společenství. Nejdříve si v modlitbě odpovězte každý sám, a pokud chcete, podělte se mezi sebou.)

- 1) Co mne v této kapitole nejvíce oslovilo a proč?
- 2) Která z verzí modlitby (česká se slovy: neuveď nás v pokušení, italská: neopouštěj nás v pokušení) je ti bližší? Zamysli se nad tím, proč to asi tak je? Pokud chceš, poděl se o to s ostatními.
- 3) Jak vnímáš Boha? Jaká představa o NĚm ti byla předávaná v rodině, v náboženské výchově, jinde? Měnila se nějak tvá představa o NĚm?
- 4) Vzpomínáš si na nějaké zlo v tvém životě, které se postavilo do tvého života, života tvé rodiny? Můžeš o tom povědět jiným? Vnímáš zde Boží pomoc, podporu?
- 5) Čím je pro tebe modlitba Otčenáše? Změnil/a jsi nějak nebo rozšířil/a sis pohled na něj na základě těchto rozjímání papeže Františka o této modlitbě?
- 6) Jsou ti jeho slova blízká, srozumitelná?
- 7) Je něco, co bys chtěl/a říct těm, s kterými se pravidelně setkáváš? Čím bys je třeba mohl/a konkrétně povzbudit?



Modlitba

V modlitbě vlastními slovy popros o sílu rozvinout to dobré, co v sobě od Boha nacházíš (pojmenuj si konkrétně s vděčností vůči Bohu alespoň některé své dobré stránky). Popros, ať tě Ježíš chrání od zlého a pomáhá ti zbavovat se toho, co by tě od Boha a Jeho lásky odvádělo. Buď odvážný/á a statečně pojmenuj konkrétní věci, skutky, sklony.

Bože, vzdal od nás čas zkoušky a pokušení. Avšak nadejde-li nám tato chvíle, Otče náš, ukaž nám, že nejsme sami, ukaž nám, že Kristus na sebe již vzal i tíži tohoto kříže. Ukaž nám, že Ježíš nás volá, abychom jej nesli s Ním a s důvěrou se svěřili Tvé otcovské lásce. Amen.

Multižánrové přídávky k zamyšlení nad modlitbou Otčenáš

Na závěr skript jsme připravili tipy na různá hudební a klipová ztvárnění modlitby Otčenáš. Pokud vám to technické možnosti dovolí, můžete jimi oživit setkání vašeho společenství, nebo si můžete každý sám, podle chuti poslechnout, jak tato modlitba inspirovala různé hudebníky.

Nahrávky jsou ke spuštění na jednotlivých odkazech. Na webových stránkách najdete pod záložkou „vzdělávání“ odkazy přímo ke spuštění, abyste je nemuseli přepisovat. Při spouštění se někde objeví nevyžádaná reklama, můžete ji přeskočit.

Otčenáš (večerní modlitba a meditace):

<https://www.youtube.com/watch?v=xMpxh5Thq94>

Mezinárodní videoklip Hope TV:

<https://www.youtube.com/watch?v=ZpLdAz15nog>

Otčenáš se sv. Janem Pavlem II.:

<https://www.hungama.com/song/pater-noster/41021147/>

Aramejský Otčenáš (Kateřina Pokorná):

<https://www.youtube.com/watch?v=86gNU1l4Giw>

Otčenáš staroslověnsky (Schola cantorum):

<https://www.youtube.com/watch?v=aBofiUZzUHc>

Husitský chorál (15. století):

<https://www.youtube.com/watch?v=be1X05WcL3w>

Otčenáš ve svahilštině (Alex Boyé BYU Men's Chorus/Philharmonic):

<https://www.youtube.com/watch?v=vsINANZ6Riw>

Otčenáš staroslověnsky:

<https://www.youtube.com/watch?v=t0GBva2mriI>

Leoš Janáček (Akademické pěvecké sdružení Moravan Brno):

<https://www.youtube.com/watch?v=sJnHf5vHEmg>

Petr Iljič Čajkovskij:

<https://www.youtube.com/watch?v=7fBZ6ZInNz8>

Pater Noster (Igor Stravinsky):

https://www.youtube.com/watch?v=mz1MZrn_8Xo

Our Father (Andrea Bocelli):

<https://www.youtube.com/watch?v=u8jImIjg4UY>

Otčenáš (řád sv. Huberta):

<https://www.youtube.com/watch?v=zPIAq-1tH8k>

Otče náš nebeský (Chválová píseň):

https://www.youtube.com/watch?v=Thqd_J-HCVs

Otče náš, posvěť se jméno tvé (skupina Agapé):

<https://www.youtube.com/watch?v=3lqb1izEqxY>

Padre Mio (Gen Rosso):

<https://www.youtube.com/watch?v=M6zqVil3fU8>

Pater Noster (Taize):

https://www.youtube.com/watch?v=3Z_QqEAFBk

Abba Father (Carey Landry):

<https://www.youtube.com/watch?v=9mDhpQSZefM>

Abba, Abba Father (Diocese of St. Benedict):

<https://www.youtube.com/watch?v=7vPVk95lTsw>

Abba (John Michael Talbot):

<https://www.youtube.com/watch?v=SoSVOB6q51A>

Otčenáš (muzikál Les Misérables):

<https://www.youtube.com/watch?v=IopfSoRqOzk>

Otčenáš (Cool Band):

<https://www.youtube.com/watch?v=OLO6CloKnBO>

Pane můj (Michal Tučný):

<https://www.youtube.com/watch?v=jOq48OpW5Y0>

Ó, Pane náš (Věra Martinová):

<https://www.youtube.com/watch?v=rQ8RypiGa-4>

Vánoční Otčenáš (Pavel Helan):

https://www.youtube.com/watch?v=yLL8n_8LDek

Otčenáš (Mňága a Žďorp):

<https://www.youtube.com/watch?v=8eWs3YX4-Fw>

Marcel Duruflé:

<https://www.youtube.com/watch?v=epV7dMcQg1M>

Aramejský Otčenáš při návštěvě papeže Františka v Gruzii:

<https://www.youtube.com/watch?v=locW-9S00VU>